

2.94.5.

KERETTANTERV

(a XXXVIII. Rendszert

ÁGAZATHOZ) alapján

Fegyveres szervek és vagyonvédelmi ismeretek

9 – 12. középiskolai évfolyamokra szóló

tananyagának

büntetés-végrehajtási szakmai ismeretek fejezetei

„MUNKAPÉLDÁNY”

2015.

A

9. évfolyam

tantárgyai, témakörei

a

büntetés-végrehajtási szervezetet érintően

1. Fegyveres szervek és vagyonvédelem I. tantárgy 72 óra

1.3.2. Fegyveres szervek alapismeretek 20 óra

A büntetés-végrehajtás feladatai. 2 óra

A büntetés-végrehajtás működését meghatározó jogszabályok

E fejezet a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló alapismereteket taglalja, így meghatározza helyét az állam rendszerében, a büntetés-végrehajtási szervezet feladatait, szakfeladatait és kapcsolt szakfeladatait, illetőleg ismerteti a büntetés-végrehajtást érintő jogszabályokat.

A büntetés-végrehajtási szervezet meghatározása

A büntetés-végrehajtási szervezet a feladatai ellátása során – az erre törvényben feljogosított szervek határozata alapján – az egyik legfontosabb alapjogot, a személyi szabadsághoz való jogot korlátozza.

A közrend és a közbiztonság fenntartása érdekében – az egyéb rendvédelmi szervekhez hasonlóan – kényszerítő eszközök alkalmazására is sor kerülhet.

A büntetés-végrehajtási szervezet az igazságszolgáltatás rendszerébe tartozó, sajátos feladatokat ellátó, állami, fegyveres rendvédelmi szervezet.

Az **igazságszolgáltatás rendszere** – büntetőeljárás-jogi feladatok végrehajtása szerinti felosztásban – három fő szerve:

- nyomozó hatóságok (nyomozás, tárgyalásra előkészítés – rendőrség, ügyészség, egyéb nyomozó hatóságok pl.: NAV nyomozók)
- bíróságok (büntetés kiszabása)
- büntetés-végrehajtás (személyi szabadság korlátozása, bűnelkövetők társadalomból kiemelése-elkülönítése)

A büntetés-végrehajtási szervezet **egyedi, sajátos feladatokat lát el**, hiszen nincs más szervezet, amelynek ilyen jellegű állami feladat lenne meghatározva.

Az **állami** jelző arra utal, hogy e feladatok megvalósítása kizárólag az állam szerveinek a kötelezettsége és tevékenységét állami költségvetés keretein belül látja el.

A büntetés-végrehajtási szervezet a feladatai törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez. A büntetés-végrehajtási szervezet részére feladatot törvény határozhat meg.

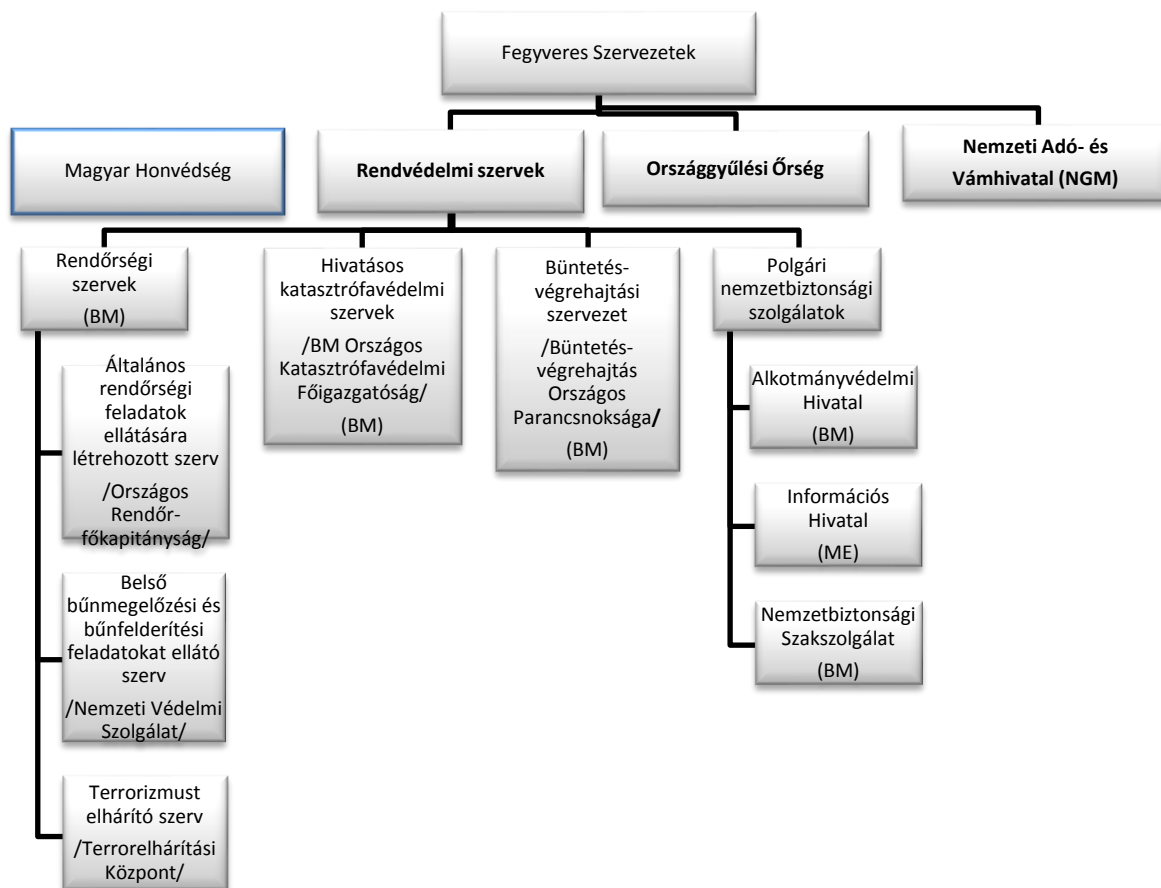
A büntetés-végrehajtási szervezet működését **a Kormány, a belügyminiszter útján irányítja**. A büntetés-végrehajtási szervezet **központi vezető szerve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága**, élén a büntetés-végrehajtás országos parancsnokával.

A büntetések és intézkedések végrehajtása felett **törvényességi felügyeletet az ügyészség** gyakorol. (büntetés-végrehajtási ügyész)

A büntetés-végrehajtási szervek **önálló jogi személyek**.

A büntetés-végrehajtási szervezet elhelyezkedése a fegyveres szervezetek rendszerében

A zárójelben lévő rövidítések a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI.6.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörök alapján lettek megállapítva. (Pl.: BM - Belügyminisztérium)

A büntetés-végrehajtási szervezet feladatai

Garanciális jellegű szabály, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet feladatait törvényben kell meghatározni. E feladatokat a 1995. évi CVII. törvény – a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló törvény határozza meg.

Feladatai:

- a) **Szabadságelvonással járó büntetések végrehajtása** (országos büntetés-végrehajtási intézetek – letöltő házak)
Szabadságelvonással járó büntetések: szabadságvesztés (fogház, börtön, fegyház), elzárás, valamint pénzbüntetés és közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés (fogház).
- b) **Előzetes letartóztatás végrehajtása** (megyei büntetés-végrehajtási intézetek)
Az előzetes letartóztatás a szabadsághoz, a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogot korlátozó büntetőeljárás kényszerintézkedés, amit a büntetőeljárás eredményessége érdekében a terhelttel szemben kizárólag a bíróság jogosult elrendelni. Az előzetes letartóztatás a terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt.
- c) **Kényszergyógykezelés végrehajtása** (Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet, a továbbiakban: IMEI)
A kényszergyógykezelés egy büntetőjogi intézkedés. A személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó bűncselekmény elkövetőjével szemben kell alkalmazni, ha elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető, és tartani kell attól, hogy hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni.
- d) **Ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtása** (IMEI)
Az ideiglenes kényszergyógykezelés a büntetőeljárás kényszerintézkedések közé tartozik. Lényege a kóros elmeállapotú terhelt személyi szabadságának bírói elvonása, jogerős ítélet nélkül. Akkor van helye, ha megalapozottan lehet arra következtetni, hogy a terhelt kényszergyógykezelését el kell rendelni.
- e) **Szabálysértési elzárás végrehajtása** (végrehajtására kijelölt intézetek)
A szabálysértési elzárás végrehajtása alatt a kiszabott elzárást, a pénzbírság, a helyszíni bírság, illetve közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárás végrehajtását kell érteni.
- f) **A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatok végrehajtása**
E feladatok:
  - a feltételes szabadsággal összefüggésben készítendő pártfogói vélemény elkészítése
  - meghatározott esetekben környezettanulmányok elkészítése
  - a gondozás és az utógondozás keretében végzett reintegrációs tevékenység
  - a feltételes szabadság tartama alatti pártfogó felügyelet végrehajtása

A büntetés-végrehajtási szervezet szakfeladatai és kapcsolt szakfeladatai

A büntetés-végrehajtási szervezet feladatai szakfeladatokra és kapcsolt szakfeladatokra oszlanak. → **21/1997. IM rendelet – a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzata határozza meg.**

A **szakfeladatok** végrehajtása olyan – a fogvatartottakkal kapcsolatos – feladatok ellátását jelenti, melyek a büntetés-végrehajtási célok elérését – főként az elítélt társdalomba történő visszailleszkedését – segítik elő.

Szakfeladatok:

- a) Biztonsági szakfeladat
(fogvatartottak őrzése, felügyelete, ellenőrzése – fogvatartottak előállítása, szállítása, egyéb kísérése)
- b) Reintegrációs szakfeladat
(elítéltek megismerése, vélemények elkészítése, büntetés-végrehajtási pártfogolási tevékenység, utógondozás)
- c) Nyilvántartási szakfeladat
(befogadás, nyilvántartás, szabadságvesztés kezdő és utolsó napjának meghatározása, szabadítás előkészítése, előállítás-szállítás szervezése, büntetés-végrehajtási ügyek előkészítése-intézése)
- d) Foglalkoztatási szakfeladat
(elítéltek munkáltatása, képzésükben való részvétel)
- e) Egészségügyi szakfeladat
(elítéltek egészségügyi ellátása, közegészségügyi-járványügyi feladatok)

A **kapcsolt szakfeladatok** végrehajtásán a szakfeladatok végrehajtásában történő előkészítő, azt elősegítő infrastrukturális jellegű (háttér munka) feladatok végzését értjük.

Kapcsolt szakfeladatok:

- a) Humánpolitikai szakfeladat
(állomány létszámának biztosítása, adatainak nyilvántartása)
- b) Jogi szakfeladat
(büntetés-végrehajtási szerv jogi képviselete, szerződések ellenjegyzése, jogi tanácsadás, véleményezések)
- c) Gazdasági szakfeladat
(pénzügyi, számviteli, beruházási, anyagi, technikai)
- d) Védelmi szakfeladat
(objektumvédelem)
- e) Informatikai szakfeladat
(Fogvatartotti Alap-nyilvántartási Rendszer – FANY – üzemeltetése-karbantartása, informatikai technikai háttér biztosítása-karbantartása)
- f) Energetikai szakfeladat
- g) Munkavédelmi szakfeladat
- h) Környezetvédelmi szakfeladat
- i) Tűzvédelmi szakfeladat
- j) Hivatali szakfeladat
(tájékoztatási, titkársági, ügykezelési)
- k) Jogszabály alapján egyéb feladatok

A büntetés-végrehajtás működését meghatározó jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye
- 1998. évi XIX. törvény – a büntetőeljárásról
- 2012. évi II. törvény – a szabálysértésről
- 2012. évi C. törvény – a büntető törvénykönyvről
- 1995. évi CVII. törvény – a büntetés-végrehajtási szervezetről
- 2013. évi CCXL. törvény – a büntetések, az intézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- 152/2014. (VI.6.) Korm. rendelet – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről
- 8/2014. (XII.12.) IM. rendelet – a büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak egészségügyi ellátásáról
- 9/2014. (XII.12.) IM. rendelet – a szabadságvesztés és az elzárás kezdő és utolsó napjának megállapításáról
- 13/2014. (XII.16.) IM. rendelet – a kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtásáról, valamint az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet feladatairól
- 14/2014. (XII.17.) IM. rendelet – a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak fegyelmi felelősségéről
- 15/2014. (XII.17.) IM. rendelet – a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak letétjének kezeléséről és a birtokukban lévő külföldi fizetőeszközzel kapcsolatos eljárásról
- 16/2014. (XII.19.) IM. rendelet – a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
- 55/2014. (XII.5.) BM. rendelet – a szabadságvesztés, az elzárás, a rendbírság helyébe lépő elzárás, az előzetes letartóztatás és a szabálysértési elzárást foganatosító büntetés-végrehajtási intézetek kijelöléséről
- 55/2014. (XII.5.) BM. rendelet – a szabálysértési elzárás részletes szabályainak végrehajtásáról

Felkészülési kérdések

1. Fogalmazza meg a büntetés-végrehajtási szervezet fogalmát!

Megoldás:

A büntetés-végrehajtási szervezet az igazságszolgáltatás rendszerébe tartozó, sajátos feladatokat ellátó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

2. Sorolja fel a büntetés-végrehajtási szervezet feladatait!

Megoldás:

A büntetés-végrehajtási szervezet feladatai:

- Szabadságelvonással járó büntetések végrehajtása
- Előzetes letartóztatás végrehajtása
- Kényszergyógykezelés végrehajtása
- Ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtása
- Szabálysértési elzárás végrehajtása
- A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatok végrehajtása

3. Ismertesse a büntetés-végrehajtási szervezet szakfeladatait!

Megoldás:

A büntetés-végrehajtási szervezet szakfeladatai:

- Biztonsági szakfeladat
- Reintegrációs szakfeladat
- Nyilvántartási szakfeladat
- Foglalkoztatási szakfeladat
- Egészségügyi szakfeladat

4. Melyek a büntetés-végrehajtási szervezet kapcsolt szakfeladatai?

Megoldás:

A büntetés-végrehajtási szervezet kapcsolt szakfeladatai:

- Humánpolitikai szakfeladat
- Jogi szakfeladat
- Gazdasági szakfeladat (pü.-i, számviteli, beruházási, anyagi, technikai)
- Védelmi szakfeladat (objektumvédelem)
- Informatikai szakfeladat
- Energetikai szakfeladat
- Munkavédelmi szakfeladat

- Környezetvédelmi szakfeladat
- Tűzvédelmi szakfeladat
- Hivatali szakfeladat (tájékoztatási, titkársági, ügykezelési)
- Jogszabály alapján egyéb feladatok

5. Melyek a büntetés-végrehajtási szervezet működését szabályozó törvények?

Megoldás:

- Magyarország Alaptörvénye
- 1998. évi XIX. törvény – a büntetőeljárásról
- 2012. évi II. törvény – a szabálysértésről
- 2012. évi C. törvény – a büntető törvénykönyvről
- 1995. évi CVII. törvény – a büntetés-végrehajtási szervezetről
- 2013. évi CCXL. törvény – a büntetések, az intézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

Fogalmak

A büntetés-végrehajtási szervezet az igazságszolgáltatás rendszerébe tartozó, sajátos feladatokat ellátó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

Önálló jogi személy: Olyan jogi személyiséggel bíró szervezet, amely törvényben meghatározott rend alapján jött létre, állami nyilvántartásba vették, társadalmilag elismert céllal keletkezett, valamint állandó, elkülönült szervezettel és elkülönült vagyonnal rendelkezik, illetőleg önálló vagyoni felelőssége van.

A szakfeladatok: olyan – a fogvatartottakkal kapcsolatos – feladatok ellátását jelenti, melyek a büntetés-végrehajtási célok elérését – főként az elítélt társadalomba történő visszailleszkedését – segítik elő.

A kapcsolt szakfeladatok a szakfeladatok végrehajtásában történő előkészítő, azt elősegítő infrastruktúrális jellegű (háttérmunka) feladatok végzését értjük

Fogvatartott: aki a szabadság-elvonással járó büntetést, intézkedést, büntetőeljárású kényszerintézkedést és a szabálysértési elzárást büntetés-végrehajtási szervnél tölti.

Egyéb jogcímen fogvatartott: a kényszergyógykezelt, a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy, a redbírság helyébe lépő elzárásra kötelezett személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető.

Büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő: a büntetés-végrehajtási szervezethez tartozó, a szabadságvesztés büntetés végrehajtásával összefüggő pártfogói tevékenységet végző pártfogó felügyelő.

1.3.3. A fegyveres szervek intézkedéseinek elhelyezése a közigazgatási jogalkalmazás rendszerében

6 óra

A büntetés-végrehajtási szervek feladatai és eljárásai

1 óra

A büntetés-végrehajtási szervezet irányítása, vezetése, felépítése

A büntetés-végrehajtási szervezet irányítása:

- vezető szerve a Kormány (vezetője a Miniszterelnök)
- Belügyminisztérium (vezetője a Belügyminiszter)
- Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága - BVOP (vezetője az országos parancsnok)
- büntetés-végrehajtási szervek (büntetés-végrehajtási intézetek, büntetés-végrehajtási intézmények, gazdasági társaságok)

A büntetés-végrehajtási szervezet működését a Kormány a belügyminiszter útján irányítja.

A belügyminiszter főbb – a büntetés-végrehajtást érintő – feladatai:

- Felelős a büntetés-végrehajtási szervezet törvényes működéséért
- A büntetés-végrehajtási szervezetre vonatkozóan törvények és egyéb döntések tervezeteit készíti elő az Országgyűlés és a Kormány részére
- Rendeleteket alkot, és utasítások útján szabályozza a büntetés-végrehajtási szervezetet
- Dönt büntetés-végrehajtási szerv létrehozásáról, átalakításáról, megszüntetéséről
- Rendszeresíti a büntetés-végrehajtási szervezetnél alkalmazható kényszerítőeszközöket, fegyverzeti-, egyenruházati anyagokat, hír és biztonsági rendszereket

A belügyminiszter a büntetés-végrehajtási szervezet részére egyedi utasítást az országos parancsnok útján adhat. (**a szolgálati út** betartásával)

Az országos parancsnok a jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközei és a belügyminiszter döntéseinek keretei között vezeti a büntetés-végrehajtási szervezetet.

Az országos parancsnok a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának szolgálati előjárója, illetve felettese. Az országos parancsnok képviseli a büntetés-végrehajtási szervezetet.

Az országos parancsnok főbb feladatai:

- Gondoskodik a büntetés-végrehajtási szervezet törvényes működéséről
- Előterjesztést, javaslatot tesz a belügyminiszter felé
- Utasításokat (normatív) és szakutasításokat (nem normatív) ad ki
- Meghatározza a már rendszeresített kényszerítőeszközök, fegyverzeti-, egyenruházati anyagok, hír és biztonsági rendszerek, illetve egyéb technikai eszközök típusát és készletnormáit

A büntetés-végrehajtási szervezet felépítése

a) A Büntetés-végrehajtási szervezet felépítése:

- Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága
  - büntetés-végrehajtási intézetek
  - büntetés-végrehajtási intézmények
  - gazdálkodó szervezetek (kft.-k)
- büntetés-végrehajtási szervek

A büntetés-végrehajtási szervek önálló jogi személyek, vagyis olyan társadalmi szervezet, amely jogképes, azaz a saját nevében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat. (pl.: szerződéseket köthet)

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága főbb feladatai:

- előkészíti az országos parancsnok utasításait, szakutasításait
- felügyeli, ellenőrzi és szakmailag irányítja a büntetés-végrehajtási szervek szolgálati feladatainak végrehajtását (főosztályok útján történik)
- a büntetés-végrehajtási szervezet költségvetési keretéből biztosítja a büntetés-végrehajtási szervek részére szükséges feltételeket és ellenőrzi költségvetésüket (éves költségvetés biztosítása)
- együttműködik a büntetések és az intézkedések végrehajtásában közreműködő, illetve a végrehajtást segítő állami szervekkel és egyesületekkel, vallási közösségekkel, alapítványokkal és személyekkel, továbbá az érintett nemzetközi szervezetekkel (együttműködési megállapodás alapján)
- végzi a honvédelemmel, polgári és katasztrófavédelemmel, munka- és tűzvédelemmel kapcsolatos központi feladatokat

A belügyminiszter feladatai végrehajtása keretében dönt büntetés-végrehajtási szerv létrehozásáról, átalakításáról, megszüntetéséről.

A belügyminiszter létrehozhat büntetés-végrehajtási szerveket:

1. büntetés-végrehajtási intézeteket
2. büntetés-végrehajtási intézményeket
3. gazdasági társaságokat

1. Büntetés-végrehajtási intézetek

A büntetés-végrehajtási intézetek a fogvatartottak elhelyezésére létesültek.

Az országos és regionális intézetekben, az úgynevezett letöltő házakban elsősorban a jogerősen elítélteket tartják fogva, míg a megyei házak az előzetes letartóztatás végrehajtásának helyszínei.

A büntetés-végrehajtás során a fogvatartottak egészségügyi ellátásáról a Büntetés-végrehajtás Központi Kórháza gondoskodik. A kóros elmeállapotú fogvatartottak gyógykezelését, elmemegfigyelését és kivizsgálását az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet (továbbiakban: IMEI) végzi.

A büntetés-végrehajtási intézetet a parancsnok, a főigazgató főorvos vagy igazgató irányítja.

Intézetek alapíthatók:

- a büntetések és intézkedés jellegére tekintettel (országos, letöltő-, megyei házak)
- a végrehajtási fokozatra való tekintettel (fegyház, börtön, fogház – pl.: Budapesti Fegyház és Börtön)
- a fogvatartottak életkorára, nemére tekintettel (Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézete – Tököl, Kalocsa – női fegyház és börtön)
- a kóros elmeállapotúak gyógykezelésére, elmemegfigyelésére és kivizsgálására tekintettel (IMEI)
- a végrehajtás egyéb, sajátos körülményeire tekintettel (Hosszúidős Speciális Részleg (HSR), Különleges Biztonságú Körlet (KBK), anya-gyermek körlet)

2. Büntetés-végrehajtási intézmények:

Az intézmények látják el:

- a büntetés-végrehajtási szervek anyagi-technikai ellátását (KAR – Központi Anyagraktár)
- a személyi állománnyal kapcsolatos szociális és egészségügyi feladatokat (személyi állomány rehabilitációja – Igal, Pilisszentkereszt)
- a személyi állomány oktatását, továbbképzését (BVOTRK – Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási Továbbképzési és Rehabilitációs Központja, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar büntetés-végrehajtási tanszék)

3. Gazdasági társaságok:

A büntetés-végrehajtási szervek között sajátos helyet foglalnak el a fogvatartottak foglalkoztatására létrejött gazdálkodó szervezetek.

A szabadságvesztés büntetés céljával összhangban a Büntetés-végrehajtási tv. előírja, hogy a végrehajtás során a fogvatartottak munkáltatását biztosítani kell.

E cél megvalósulásában működnek közre a büntetés-végrehajtási gazdasági társaságai, amelyek szakmai profiljuk alapján a mezőgazdasági valamint az ipari, ezen belül főként a könnyűipari ágazathoz tartoznak.

A gazdasági társaságokat a szabadságvesztés végrehajtásának célja elérése érdekében hozzák létre.

Felkészülési kérdések

1. Nevezze meg a büntetés-végrehajtási szervezet vezető, irányító szerveit!

Megoldás:

- Kormány (miniszterelnök)
- Belügyminisztérium (belügyminiszter)
- Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (országos parancsnok)

2. Ki a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának szolgálati előjárója, illetve felettese?

Megoldás:

Az országos parancsnok a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának szolgálati előjárója, illetve felettese.

3. Mely szerveket nevezük büntetés-végrehajtási szerveknek?

Megoldás:

- büntetés-végrehajtási intézetek
- büntetés-végrehajtási intézmények
- gazdasági társaságok

4. A büntetés-végrehajtási intézetek milyen okból létesültek?

Megoldás:

A büntetés-végrehajtási intézetek a fogvatartottak elhelyezésére létesültek.

5. Milyen szempontokra tekintettel alapíthatók büntetés-végrehajtási intézetek?

Megoldás:

büntetés-végrehajtási intézetek alapíthatók:

- a büntetések és intézkedés jellegére tekintettel
- a végrehajtási fokozatra való tekintettel
- a fogvatartottak életkorára, nemére tekintettel
- a kóros elmeállapotúak gyógykezelésére, elmemegfigyelésére és kivizsgálására tekintettel
- a végrehajtás egyéb, sajátos körülményeire tekintettel.

6. Ismertesse a büntetés-végrehajtási intézmények feladatait!

Megoldás:

A büntetés-végrehajtási intézmények látják el:

- a büntetés-végrehajtási szervek anyagi-technikai ellátását
- a személyi állománnyal kapcsolatos szociális és egészségügyi feladatokat
- a személyi állomány oktatását, továbbképzését

7. A gazdasági társaságokat mely cél elérése érdekében hozzák létre?

Megoldás:

A gazdasági társaságokat a szabadságvesztés végrehajtásának célja elérése érdekében hozzák létre.

Fogalmak

Szolgálati előjáró: aki szolgálati beosztása, parancs vagy utasítás alapján joga és kötelessége – akár ideiglenes jelleggel is – más személy tevékenységének az irányítása.

Szolgálati út: az előjárók és az alárendeltek közötti lépcsőzetes kapcsolat, melyen keresztül jut el az ügy vagy parancs ahhoz a személyhez, akinek intézkedési joga vagy kötelezettsége van.

Szakutastítás: a szakirányítási feladatok olyan szabályozási eszköze, mely a büntetés-végrehajtási szervek mindennapi tevékenységének általános, technikai jellegű rendezést igénylő kérdéseire adható ki, amennyiben azt jogszabály nem szabályozza.

Kényszerítő eszköz: A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja feladatának jogszerű teljesítése során - amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre -, a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles. (Kényszerítő eszközök a büntetés-végrehajtási szervezetenél: testi kényszer, bilincs, könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, gumibot, traumatikus és irritáló lőszer, szolgálati kutya, lőfegyver, kötelékben való fellépés, tömegoszlatás)

A szabadságvesztés végrehajtásának célja: az ítéletben meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.

Mózes (Kre. 1500-1380 körül) A zsidó nemzet és vallás megalapítója, V. könyve a tóra.: „ Ha új házat építesz, házfedeledre korlátot csinálj, hogy vérrrel ne szennyezd a Te házadat, ha valaki leesik onnan!„

1. Jogsabályi háttér

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény célja, hogy az Alaptörvényben foglalt elvek alapján szabályozza az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit. A törvény hatálya kiterjed minden szervezett munkavégzésre, függetlenül attól, hogy az milyen szervezeti vagy tulajdoni formában történik.

Rendkívüli munkavégzési körülmények esetére a feladatkörében érintett miniszter által kiadott külön jogszabály e törvény figyelembevételével kivételesen indokolt esetben eltérő követelményeket, eljárási szabályokat állapíthat meg.

A büntetés-végrehajtási szervek személyi állománya vonatkozásában a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek munkavédelmi feladatai, valamint foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól szóló 70/2011. (XII. 30.) BM rendelet.

A fogvatartottakra az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés szabályairól, a büntetés-végrehajtási szervezetnél működő, fogvatartottakat érintő foglalkozás-egészségügyi feladatokról, valamint a fogvatartottak büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történő munkáltatásának munkaügyi ellenőrzéséről szóló 63/2014. (XII. 15.) BM rendelet vonatkozik.

A büntetés-végrehajtási szervek személyi állományának a munkavédelmi hatósági tevékenységét a munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó egyes szervek kijelöléséről szóló 373/2011. (XII. 31.) Korm. rendeletben a Kormány az elsőfokú munkavédelmi hatósági jogkör gyakorlójaként országos illetékességgel a büntetés-végrehajtás országos parancsnokát jelöli ki.

A büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartottak tekintetében a munkavédelmi hatóság, valamint a munkaügyi hatósági jogkör gyakorlójának a kijelöléséről szóló 306/2014. (XII. 5.) Korm. rendelet a büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartottak büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történő munkáltatása esetén munkavédelmi hatóságként első fokon a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka jár el.

2. Alkalmazás, foglalkoztatás munkavédelmi feltételei

Személyi feltételek:

- egészségügyi alkalmasság (szükséges egészségügyi vizsgálatok),
- fizikai alkalmasság (szükség szerinti fizikai felmérés),
- pszichikai alkalmasság (szükség szerinti pszichikai vizsgálatok),
- képesítési feltételek (szükséges szakmai ismeretek),
- munkavédelmi oktatás, vizsgáztatás (szükséges munkavédelmi ismeretek).

A munkavégzéshez szükséges munkavédelmi ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

Alapoktatás

- munkába állást megelőzően vagy hat hónapnál hosszabb ideig tartó távollét után,
- munkahely vagy munkakör megváltoztatásakor - ha a változás a munkavédelmi jogok, kötelezettségek, illetve kockázatok terén is változást eredményez - valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeinek megváltozásakor,
- befogadáskor a fogvatartottak részére - a tervezett foglalkoztatásától függetlenül - számára érthető módon, az általa beszélt nyelven általános balesetvédelmi oktatást kell tartani, melyet a befogadástól számított 72 órán belül kell végrehajtani.

Ismétlődő oktatás

- a nem fizikai munkakörben dolgozók részére évente egy alkalommal,
- a termelő és karbantartó üzemekben dolgozók részére negyedévente,
- fogvatartottak esetében havonta.

Rendkívüli oktatás

- súlyos vagy szokatlan okkal összefüggő balesetek, illetve káresemények,
- addig nem ismert jelentős veszély, kockázat mutatkozása,
- a szabályozás megváltozása esetén, valamint
- ha a felügyeleti ellenőrzések tapasztalatai indokolttá teszik.

Pótoktatás

- a munkavédelmi oktatásról távollévőknek pótoktatást kell tartani és ennek megtörténtét a Munkavédelmi oktatási naplóban, megkülönböztethető módon kell rögzíteni.

Munkavédelmi vizsgáztatás

- veszélyes gépeken és veszélyes technológiákban dolgozók,
- villanyszerelők,
- hegesztők,
- az előzőekben meghatározott munkafolyamatokat közvetlenül irányító személyek

Tárgyi feltételek:

- A munkahelyek kialakításánál, illetve az oda vonatkozó követelményrendszer meghatározásakor figyelemmel kell lenni a vonatkozó jogszabályi előírásokra, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet feladataiból, jellegéből és az adott büntetés-végrehajtási szerv építészeti sajátosságaiból adódó speciális körülményekre.
- A munkafolyamat, a technológia, a munkaeszköz nem veszélyeztetheti a munkavállalók és hatókörben tartózkodókat.
- Az egyéni védőeszköz juttatásának belső rendjét a munkáltató az Munkavédelmi Szabályzatában határozza meg.
- A rendvédelmi célú egyéni védőeszközöket csak a büntetés-végrehajtási szervezet Rendszeresítési Szabályzatában foglalt rendszeresítési eljárás teljes körű lefolytatását követően lehet használatba venni.

3. A munkavédelmi szemle

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek meglétét a büntetés-végrehajtási szerv a munkavédelmi szemle során köteles ellenőrizni. A büntetés-végrehajtási szerv vezetője által kijelölt személyekből álló szemlebizottság legalább negyedévenként tart munkavédelmi szemlét.

A munkavédelmi szemlebizottság tagjai:

- a büntetés-végrehajtási szerv vezetője, illetve a gazdasági (műszaki) vezető, vagy helyetteseik,
- munkavédelmi felügyelő,
- az egészségügyi szolgálat képviselője,
- az ellenőrzött szervezeti egység vezetője,
- a munkavédelmi képviselő,
- a büntetés-végrehajtási szerv vezetője által kijelölt más személy.

4. Munkabalesetek

A személyi állomány vonatkozásában: Az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

A fogvatartotti állomány vonatkozásában: Az a baleset, amely a fogvatartottat szervezett munkavégzés során a részére meghatározott munkakörben, díjazás ellenében végzett munka során, díjazás nélküli munkavégzése alatt, terápiás foglalkoztatása közben, az előzőekkel összefüggésben [különösen a munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a büntetés-végrehajtási szerv által nyújtott egyéb szolgáltatás igénybevétele során], illetve a munkára történő átvételtől a munkába történő átadásig éri,

5. Kockázatértékelés

A munkafolyamatoknál, technológiáknál, a veszélyek megelőzése, illetve károsító hatásuk csökkentése érdekében, a veszélyforrásokat és az ellenük való védekezés módját, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit az érintett munkavállalókkal - mind a munkahely egésze, mind az egyes munkafolyamatok tekintetében - meg kell ismertetni, a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, használatukra ki kell oktatni és használatukat meg kell követelni.

A büntetés-végrehajtási szerveknél a kockázatértékelés két szinten valósul meg. A munkahelyekre, munkaeszközökre, munkakörökre általános szinten, a személyi állományra vonatkozóan egyéni (individuális) szinten is kell elvégezni.

Összegzés

A munkavédelmi előírások szabályozzák az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, melyek feltételeinek meglétét a büntetés-végrehajtási szerv a munkavédelmi szemle során ellenőrzi. A jogszabályok előírják az alkalmazás, foglalkoztatás személyi és tárgyi feltételeit, a kötelességeket és jogokat, mind a munkáltató, mind a munkavállaló részére. A munkavédelem célja a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések elkerülése és a munkafolyamatokkal járó veszélyek megelőzése, illetve károsító hatások csökkentése. A munkáltató munkavédelmi tevékenységét rendszerbe, egységes keretbe foglalja a kockázatértékelés, amely tehát nem más, mint gondos áttekintése annak, hogy az adott munkahelyen mi károsíthatja, veszélyeztetheti a munkavállalókat, és milyen óvintézkedések szükségesek az egészségkárosodás megelőzésére. A büntetés-végrehajtási szerveknél a kockázatértékelés két szinten valósul meg.

Felkészülési kérdések

1. A büntetés-végrehajtási szervek vonatkozásában ki az elsőfokú munkavédelmi hatósági jogkör gyakorlója?

Megoldás

A büntetés-végrehajtási szervek vonatkozásában a Kormány az elsőfokú munkavédelmi hatósági jogkör gyakorlójaként országos illetékességgel a büntetés-végrehajtás országos parancsnokát jelöli ki.

2. Sorolja fel a munkavédelmi oktatások fajtáit?

Megoldás

Alapoktatás, ismétlődő oktatás, rendkívüli oktatás, pótoktatás.

3. Milyen időközönként kell munkavédelmi szemlét tartani?

Megoldás

A büntetés-végrehajtási szerv vezetője által kijelölt személyekből álló szemlebizottság legalább negyedévenként tart munkavédelmi szemlét.

4. Mennyi és milyen szinten valósul meg a büntetés-végrehajtási szerveknél a kockázatértékelés?

Megoldás

A büntetés-végrehajtási szerveknél a kockázatértékelés két szinten valósul meg. A munkahelyekre, munkaeszközökre, munkakörökre általános szinten, a személyi állományra vonatkozóan egyéni (individuális) szinten is kell elvégezni.

5. Határozza meg a baleset fogalmát!

Megoldás

Az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Fogalmak

Büntetés-végrehajtási orvos: büntetés-végrehajtási intézet (a továbbiakban: büntetés-végrehajtási intézet) alkalmazásában vagy szerződéses jogviszony keretein belül – a fogvatartottak gyógyító-megelőző ellátása céljából – a rend- és honvédelmi alapellátás feltételeinek megfelelő orvos.

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Szolgálati kötelekkel összefüggő baleset: a munkavédelemről szóló törvényben meghatározott munkabaleseten túl az a baleset, amely a hivatásos állomány tagját

- azonnali szolgálatba, munkába rendelés esetén a rendelkező szóbeli vagy írásbeli parancs vagy utasítás vételétől számított időtől a szolgálatteljesítés, munkavégzés helyére történő megérkezéséig, valamint onnan lakóhelyére menet közben,
- kiképzési terv, napirend szerint előírt gyakorlati foglalkozásokon, a fizikai állóképesség fenntartásával kapcsolatos szervezett sportfoglalkozásokon,
- a rendvédelmi szervek tömegkapcsolatainak erősítése céljából a rendvédelmi szerv által szervezett sportversenyeken, speciális rendezvényeken, bemutatókon érte.

Fogvatartott: büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott szabadságvesztésre ítélt, elzárásra ítélt, közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztést töltő, pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést töltő, előzetesen letartóztatott, a rendbírság helyébe lépő elzárást töltő és szabálysértési elzárást töltő személy

Foglalkozási megbetegedés: a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás.

Kockázat: a veszélyhelyzetben a sérülés vagy az egészségkárosodás valószínűségének és súlyosságának együttes hatása.

Pszichoszociális kockázat: a munkavállalót a munkahelyén érő azon hatások (konfliktusok, munkaszervezés, munkarend, foglalkoztatási jogviszony bizonytalansága stb.) összessége,

amelyek befolyásolják az e hatásokra adott válaszreakcióit, illetőleg ezzel összefüggésben stressz, munkabaleset, lelki eredetű szervi (pszichoszomatikus) megbetegedés következhet be.

Rendvédelmi célú egyéni védőeszköz: a rendvédelmi szerv kiképzési és szolgálati feladatainak ellátásához, kifejezetten a rendvédelmi szervek részére kifejlesztett, gyártott, egyénileg használt, az élet, testi épség és egészség megóvását szolgáló védőfunkciójú eszköz.